
Nowy Dwór Bratiański, st. I, gm. Nowe Miasto, woj. toruńskie, AZP 30-52/49

Informator Archeologiczny : badania 32, 187-188

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 6 lipca do 10 sierpnia przez mgr Ewę Przechrzę (Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w Świdnicy k/Zielonej Góry). Finansowane przez Muzeum Archeologiczne Środkowego Nadodrza w Świdnicy k/Zielonej Góry. Dwunasty sezon badań. Założono dwa wykopy o powierzchniach: 196 m² i 45 m².

Kontynuacja badań lat 60 i 70 – tych XX w. Edwarda Dąbrowskiego (10 sezonów).

Celem badań na st. 7 było dokończenie eksploracji obiektów z poprzedniego sezonu oraz wykonanie kilku sondaży aby ustalić czy osadnictwo schyłkowopaleolityczne na tym stanowisku występuje *in situ*, czy też zostało całkowicie zniszczone przez obiekty z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza. Stanowisko 20 miało być wstępnie rozpoznane sondażowo w najbardziej rolniczo zniszczonych partiach.

Wykop 1 – wyeksplorowano 24 obiekty datowane na wczesne średniowiecze, okres wpływów rzymskich i neolit.

Bogaty materiał kulturowy pochodził z czterech obiektów datowanych na wczesne średniowiecze, o numerach: 1, 3, 4 i 6. Wszystkie miały kształt zbliżony do owalu lub prostokąta o zaokrąglonych brzegach, w przekroju zaś były nieckowate.

Blisko spągu obiektu nr 6 pojawiła się bardzo regularna jama (piwniczka) o prostych ściankach i dnie. Blisko dna obiektu znaleziono duże fragmenty zdobionego naczynia wczesnośredniowiecznego. Z materiału kulturowego obiektu nr 6 wyodrębniono przedmiot żelazny oraz fragment rybiej szczęki. Obiekt nr 3 dostarczył bogatego materiału ceramicznego (w tym fragmenty zdobionych naczyń), kostnego (między innymi kilka fragmentów szczęk zwierzęcych) oraz przęśliki, szydło kościane i przedmiot metalowy.

Z obiektu nr 4 pochodzą: igła kościana, nożyk żelazny, fragment przedmiotu brązowego wtopiony w węgielek. W obiekcie nr 1 oprócz bogatego materiału wczesnośredniowiecznego znaleziono szaroczarny rdzeń schyłkowopaleolityczny ze złoża wtórnego.

Obiekt nr 23 charakteryzował się wydzielonym paleniskiem z konstrukcją kamienną oraz częścią silnie zagłębioną, w przekroju gruszkowatą.

Wśród obiektów osadniczych z okresu wpływów rzymskich wymienić należy obiekt nr 18 z paleniskiem o konstrukcji kamiennej; w jego narożnikach na kamieniach ułożone były fragmenty zwierzęcych szczęk.

W południowo-wschodniej części wykopu I udało się dotrzeć do niezakłóconego poziomu schyłkowopaleolitycznego. Duża gęstość występowania materiału krzemiennego wskazywać może, że mamy do czynienia z fragmentem krzemienicy. Materiał to półsurowiec odlupkowy i wiórowy, elementy techniczne oraz kilka narzędzi: drapacz tarnowiański silnie zniszczony i naprawiany wtórnie oraz dwa rylce.

Materiały zabytkowe i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Świdnicy k/Zielonej Góry.

NOWY DWÓR BRATIAŃSKI, st. 1, gm. Nowe Miasto, woj. toruńskie, AZP 30-52/49

- grodzisko wczesnośredniowieczne (IX/?/ - 2 poł. X w., XII w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. hab. Wojciecha Chudziaka, mgr. mgr. Jacka Bojarskiego, Marcina Weinkaufa (Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Zakład Archeologii Średniowiecza i Czasów Nowożytnych) w dniach od 7 do 10 października. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 10 m².

Prace badawcze realizowano w ramach grantu wewnętrznego UMK w Toruniu.

Celem badań było w pierwszym rzędzie ustalenie chronologii obiektu oraz określenie związków chronologiczno-przestrzennych tego stanowiska z osadnictwem z terenu sąsiedniej ziemi chełmińskiej we wczesnym średniowieczu.

Grodzisko położone jest na cyploatym wyniesieniu wysoczyznowym, przylegającym do głębokiej doliny o szerokości 100 metrów. W dnie doliny, częściowo zabagnionej, znajduje się niewielkie jezioro. Na zapleczu grodziska od strony wschodniej występuje wysoczyzna morenowa

falista. Grodzisko jednoczłonowe w kształcie owalu o powierzchni 0,4 ha otacza podkowiasty wał otwarty w kierunku jeziora. Powierzchnia samego majdanu wynosi około 0,1 ha.

Prace w terenie rozpoczęto od wytyczenia trzech osi badawczych - jednej głównej oraz dwóch dodatkowych usytuowanych w stosunku do głównej pod kątem prostym. Wzdłuż nich wytyczono wykop badawczy oraz 22 odwierty wykonane świdrem geologicznym. W wyniku przeprowadzonych prac badawczych uzyskano szeroki wgląd w stratyografię grodziska.

W trakcie prac badawczych odsłonięte pozostałości zabudowy mieszkalnej grodu. W wykopie odkryto obiekt mieszkalny konstrukcyjnie związany z wałem, w przekroju nieckowaty. Przykrywała go warstwa rumowiskowo-osuwiskowa, pochodząca z wału. Na bardziej zróżnicowany układ nawarstwień natrafiono w odwiertach, w których zarejestrowano dwa poziomy osadnicze: młodszy reprezentowany przez warstwy zalegające nieckowato równoległe do południowej, południowo-zachodniej i północno-zachodniej krawędzi majdanu; starszy - z warstwą również w przekroju nieckowatą odkrytą w południowo-zachodniej części majdanu.

Na pozyskany zespół ceramiki naczyniowej składało się 211 ułamków naczyń, z czego 57 stanowiły ułamki naczyń całkowicie obtaczanych, reszta zaś ułamki naczyń częściowo obtaczanych i ułamki mało charakterystyczne.

W wyniku przeprowadzonych badań pozyskano dodatkowo istotną dla datowania obiektu próbę materiału zabytkowego, co pozwoliło datować czas funkcjonowania grodu w ramach dwóch faz:

I faza - datowana od IX (?) wieku do 2-iej połowy X wieku; okres plemienny

II faza - datowana na XII wiek; gród funkcjonujący w strukturach administracyjnych i politycznych Mazowsza.

Kres funkcjonowania grodu nastąpił ostatecznie w wyniku opuszczenia osiedla przez zamieszkującą go ludność - brakuje śladów wskazujących na zniszczenie lub spalenie grodu. Odkryty na stanowisku lb (osada przygodowa) materiał zabytkowy wskazuje na łączność tego osiedla z grodem w obu fazach jego funkcjonowania.

Materiały zabytkowe oraz dokumentacja znajdują się w Zakładzie Archeologii Średniowiecza i Czasów Nowożytnych Instytutu Archeologii i Etnologii UMK w Toruniu oraz w PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

Ojców - Jaskinia Łokietka, gm. Skąpa, woj. krakowskie, AZP 99-55/22 - patrz: paleolit

Olesno-Walce, st. 4, gm. loco, woj. częstochowskie, AZP 85-41/15 - patrz: wczesna epoka żelaza

Olsza, st. 10 (Gaz 350), gm. Mogilno, woj. bydgoskie - patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Opalenie, st. 3, gm. Gniew, woj. gdańskie, AZP 24-45/ - - patrz: wczesna epoka żelaza

OPINOGÓRA-KOLONIA, st. 2, gm. loco, woj. ciechanowskie, AZP 42-63/56

- osada wczesnośredniowieczna (XII/XIII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Zbigniewa Dłubakowskiego („Ignis” Zakład Naukowo-Edytorski s. c.). Finansowane przez EuRoPol GAZ S.A. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 4000 m²

Stanowisko odkryto w 1994 r., podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych na trasie projektowanego gazociągu tranzytowego Płw. Jamał - Europa Zachodnia.